

Het meten en monitoren van dak- en thuisloosheid.

De noodzaak aan PIT tellingen

Prof. dr. Koen Hermans

LUCAS, Centre for Care Research and Consultancy

- Meten van dak- en thuisloosheid
 - Definitie van dak- en thuisloosheid
 - Methoden
 - Profielkenmerken
 - Principes voor dataverzameling
- Lokale en regionale tellingen dak- en thuisloosheid in België

3 types van definities

1. Populaire definities

2. Wettelijke definities

3. Wetenschappelijke definities

ETHOS als Europese kaderdefinitie

ETHOS: betekenis van een (t)huis

wettelijk domein

Sociaal domein

fysieke domein

ROOFLESSNESS: without a shelter of any kind (sleeping rough)
HOUSELESSNESS (with a place to sleep but temporary in institutions or shelters)
LIVING IN INSECURE HOUSING
LIVING IN INADEQUATE HOUSING

	OPERATIONAL CATEGORY	LIVING SITUATION	GENERIC DEFINITION	
Conceptual Category	ROOFLESS	1 People Living Rough	1.1 Public space or external space	Living in the streets or public spaces, without a shelter that can be defined as living quarters
		2 People in emergency accommodation	2.1 Night shelter	People with no usual place of residence who make use of overnight shelter, low threshold shelter
	HOUSELESS	3 People in accommodation for the homeless	3.1 Homeless hostel	Where the period of stay is intended to be short term
			3.2 Temporary accommodation	
			3.3 Transitional supported accommodation	
		4 People in Women's Shelter	4.1 Women's shelter accommodation	Women accommodated to experience of domestic violence and where the period of stay is intended to be short term
	HOUSELESS	5 People in accommodation for immigrants	5.1 Temporary accommodation/reception centres	Immigrants in reception or short term accommodation due to their immigrant status
			5.2 Migrant workers accommodation	
		6 People due to be released from institutions	6.1 Penal institutions 6.2 Medical institutions (*) 6.3 Children's institutions/homes	No housing available prior to release Stay longer than needed due to lack of housing No housing identified (e.g. by 18th birthday)
	INSECURE	7 People receiving longer-term support (due to homelessness)	7.1 Residential care for older homeless people	Long stay accommodation with care for formerly homeless people (normally more than one year)
			7.2 Supported accommodation for formerly homeless people	
		8 People living in insecure accommodation	8.1 Temporarily with family/friends	Living in conventional housing but not the usual place of residence due to lack of housing
			8.2 No legal (sub)tenancy	Occupation of dwelling with no legal tenancy illegal occupation of a dwelling
8.3 Illegal occupation of land			Occupation of land with no legal rights	
INSECURE	9 People living under threat of eviction	9.1 Legal orders enforced (rented)	Where orders for eviction are operative	
		9.2 Re-possession orders (owned)	Where mortgagee has legal order to re-possess	
INSECURE	10 People living under threat of violence	10.1 Police recorded incidents	Where police action is taken to ensure place of safety for victims of domestic violence	
INADEQUATE	11 People living in temporary/non-conventional structures	11.1 Mobile homes	Not intended as place of usual residence	
		11.2 Non-conventional building	Makeshift shelter, shack or shanty	
		11.3 Temporary structure	Semi-permanent structure hut or cabin	
INADEQUATE	12 People living in unfit housing	12.1 Occupied dwellings unfit for habitation	Defined as unfit for habitation by national legislation or building regulations	
INADEQUATE	13 People living in extreme over-crowding	13.1 Highest national norm of overcrowding	Defined as exceeding national density standard for floor-space or useable rooms	

ETHOS light: gemeenschappelijk meetinstrument

OPERATIONAL CATEGORY		LIVING SITUATION		DEFINITION
1	People living rough	1	Public spaces / external spaces	Living in the streets or public spaces without a shelter that can be defined as living quarters
2	People in emergency accommodation	2	Overnight shelters	People with no place of usual residence who move frequently between various types of accommodation
3	People living in accommodation for the homeless	3	Homeless hostels	Where the period of stay is time-limited and no long-term housing is provided
		4	Temporary accommodation	
		5	Transitional supported accommodation	
6	Homeless people living temporarily in conventional housing with family and friends (due to lack of housing)	6	Women's shelters or refuge accommodation	Where the accommodation is used due to a lack of housing and is not the person's usual place of residence
		7	Health care institutions	
		8	Penal institutions	
4	People living in institutions	7	Health care institutions	Stay longer than needed due to lack of housing
		8	Penal institutions	No housing available prior to release
		9	Mobile homes	Where the accommodation is used due to a lack of housing and is not the person's usual place of residence
10	Non-conventional buildings			
5	People living in non-conventional dwellings due to lack of housing	11	Temporary structures	Where the accommodation is used due to a lack of housing and is not the person's usual place of residence
		12	Conventional housing, but not the person's usual place of residence	

- 6 leefsituaties die samen dak- en thuisloosheid zijn

- Europees instrument om gegevensverzameling te harmoniseren

- ETHOS light ook centraal in EPOCH

ETHOS light : focus ook op onzichtbare vormen van dak- en thuisloosheid

- Non-conventionele woningen :
 - Operationalisering van 'ongepast om in te wonen' (bv. campings)
- Tijdelijk verblijf bij vrienden
 - Instabiliteit, misbruik van vertrouwen, te zware hypotheek op sociale netwerk
 - Genderspecifieke overlevingsstrategie
 - Culturele assumpties (rol van ruimere familie)
- Instellingsverlaters:
 - Langer dan nodig
 - Binnen 30 dagen verlaten

3 types van methoden

- Recurrente en eenmalige tellingen
- Methoden die voortbouwen op administratieve databases en registratiesystemen
- Longitudinale methoden: trajecten

Recurrente en one-off tellingen

- Foto op één moment
- Grote diversiteit aan telmethoden in EU
 - Enkel buitenslapers of ruimer
 - Een dag, een week, in winter, in zomer,...
 - Focus op exacte aantal of ook op profielkenmerken
 - Nationale of lokale tellingen
 - Scandinavische tellingen als 'gouden standaard'

Administratieve databases

- Nationale databases : Rijksregister
- Databases van zorgaanbieders
- “Service statistics” paradox als grootste probleem
- Databases verschillen sterk (variabelen, operationele procedures voor gegevensverzameling)
- Linken van databases → capture-recapture methods
- GDPR

Longitudinal methods

- Dak- en thuisloosheid is geen stabiele conditie maar een 'moving target'
- Focus van deze methoden ligt op duur, instroom en uitstroom
- Veelheid van onderzoeksmethoden om zicht te krijgen op trajecten

Conclusies over methoden

- Groeiende Europese consensus over ETHOS light als meetinstrument
- Verschillende methoden brengen verschillende aspecten in beeld
- Geen geharmoniseerde gegevensverzameling (i.t.t. Armoede op EU-niveau)
- Tellingen zijn pragmatisch en actiegericht instrument dat haalbaar en realistisch is op korte termijn

Profielkenmerken: 'need to know' vs 'nice to know'

- Mphasis-study (2009):
 - Demografische kernmerken (leeftijd en gender)
 - Nationaliteit en migratie-achtergrond
 - Samenstelling van het huishouden
 - Voorgaande huisvestingssituatie
 - Duur van de huidige dakloosheid
 - Aanleiding
 - Gezondheidssituatie

Principes voor dataverzameling

- Doelen van gegevensverzameling
- Vermijd elke schade voor dak- en thuisloze personen
- Gegevensverzameling en –analyse is co-creatief proces met betrokkenheid van alle stakeholders
- Nationaal statistische entiteit of onderzoeksinstelling beheert de gegevens

Belgische tellingen : drie kernvragen

1. Who do we count?

→ ETHOS Light en dreigende uithuiszetting

2. Wie telt ?

→ een veelheid van diensten

3. Wat willen we weten?

→ Aantal en profielkenmerken

→ Korte vragenlijst (17 vragen) gebaseerd op Mphasis richtlijnen

Point-in-time tellingen in België

2020

- Leuven, Ghent, Limburg
- Liège, Arlon (University of Liège)

2021

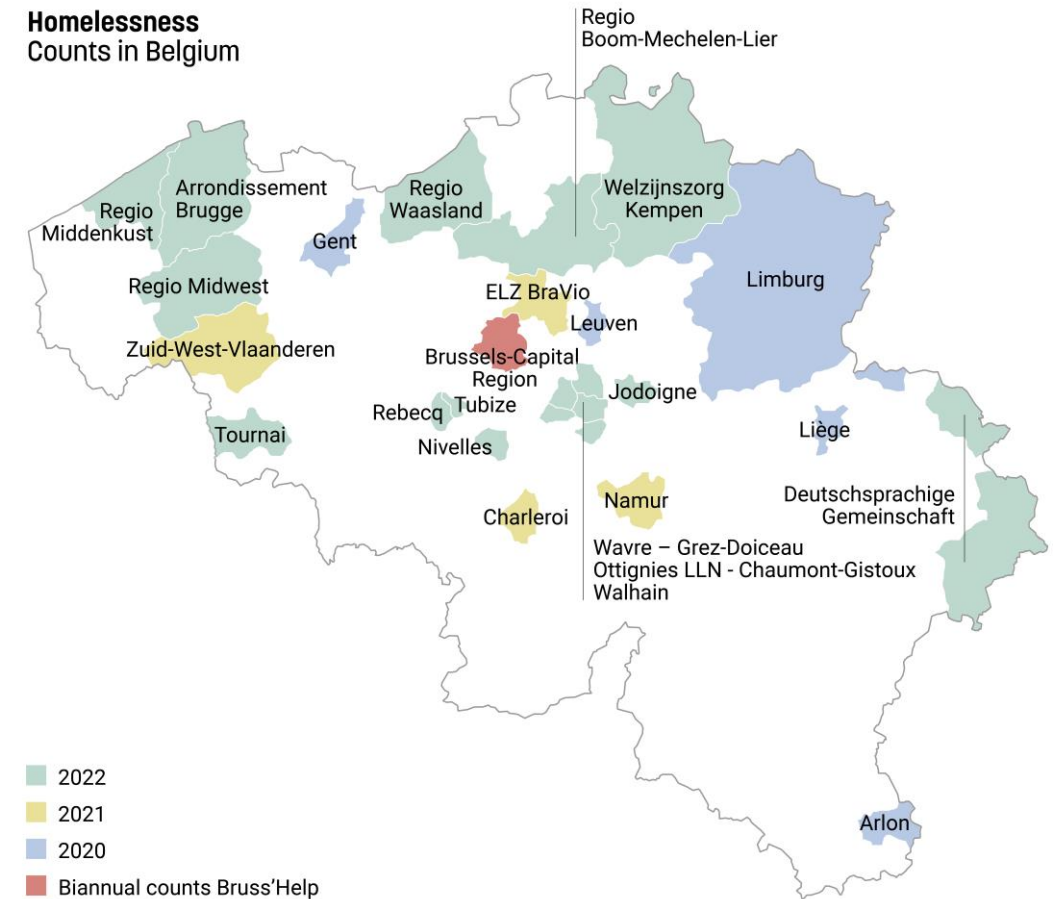
- Région of Vilvoorde, South West Flanders
- Namur, Charleroi (UC Louvain)

2022

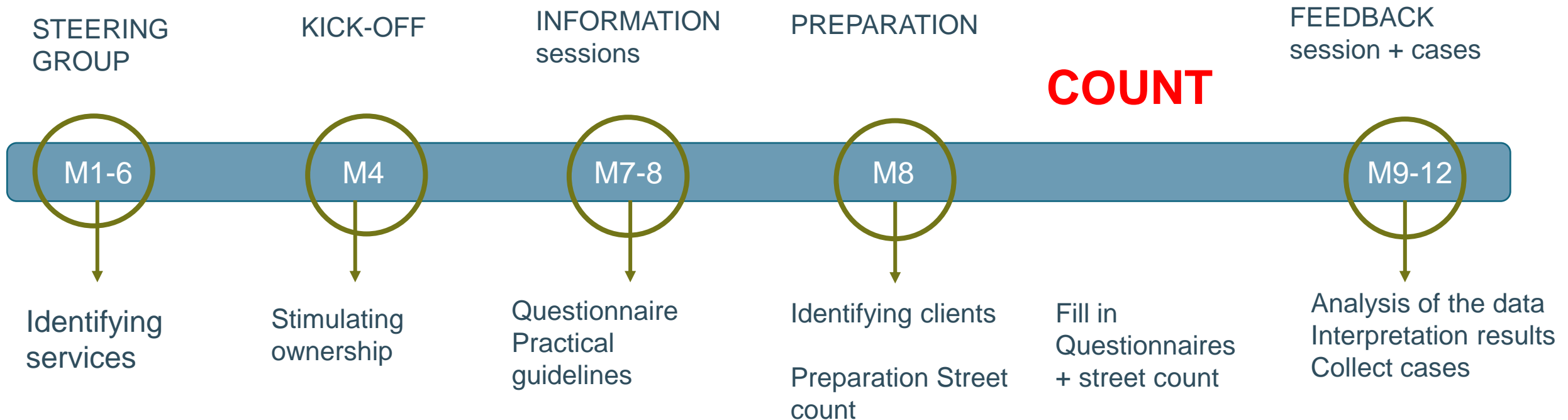
- Bruges district, Middenkust, Midwest, Waasland, Boom-Mechelen-Lier, Kempen
- Tournai, Walloon Brabant, German community (UC Louvain)

2023

- Antwerp, Région of Leuven, Ghent
- Province of Luxembourg, La Louvière, Région Mons-Borinage

A process of 12 months

Geaggreerde gegevens 2020-2022

Ethos Light category	volwassenen	%	Kinderen	%
1) Publieke ruimte	662	5,6	22	0,5
2) Nachtopvang	489	4,2	49	1,1
3) Tijdelijke huisvesting voor thuislozen	2532	21,6	1901	43,3
4) Instellingsverlaters	1394	11,9	237	5,4
5) Niet-conventionele woningen	1460	12,5	312	7,1
6) Tijdelijk bij familie en vrienden	4085	34,8	1148	26,1
7) Dreigende uithuiszetting	848	7,2	669	15,2
Onbekend	259	2,2	56	1,3
Totaal	11.729	100,0	4394	100,0

16.123 / 4.468.459 = 3,6 / 1000

gesofisticeerd inzicht in dak- en thuisloosheid

- Hogere aantallen dan verwacht
- Groeiend bewustzijn over (verborgen) dakloosheid
- ETHOS light 1-2-3: slechts 25 % van de totale bevolking
- Dakloosheid is niet alleen een realiteit in de grote steden
- Genderspecifieke overlevingsstrategieën
- Dak- en thuisloze kinderen
- Langer verblijf dan nodig in psychiatrische instellingen
- Meer diepgaande kijk op dak- en thuisloze jongvolwassenen
- Aanwezigheid van irreguliere migranten
- Doelgroep van housing first

Impact van de tellingen : telling als ACTIE-ONDERZOEK

- Cijferverzameling is geen doel op zich
- Bewustzijn en zichtbaarheid op lokaal en landelijk niveau verhogen
 - 'dakloosheid wordt besproken over de grenzen van de eigen gemeente heen'
 - 'subjectieve indrukken worden cijfermatig bevestigd'
- Het werken met ETHOS Light
 - Bewustmaking over verscheidenheid van woonsituaties
- Samenwerking met diensten : capaciteitsopbouw
- Tellingen leiden tot lokale en regionale actieplannen
- Flexibel inspelen op 'onverwachte gebeurtenissen': bv. Oekraïne-crisis

Next steps

- Databank in opbouw : doelgroepsspecifieke analyses
- Van lokale tellingen naar nationale extrapolaties
- Van België via Nederland naar lokale tellingen dak- en thuisloosheid in de EU
- Harmoniseren van gegevensverzameling staat op agenda van European Platform on Combatting homelessness